

idp

İslamcı Dergiler Projesi

İlmi Etüdler Derneği (İLEM)

İLEM, nitelikli ilim adamı yetiştirmek, ilim anlayışını İslam medeniyetinin köklerinden hareketle yeniden yorumlamak ve yeni bir hayat nizamı için gerekli bilgi ve birikimi oluşturmak gayesiyle 2002 yılında kurulmuştur.

Bu amaçla İLEM bünyesinde lisans ve lisansüstü katılımcılara yönelik eğitim programlarının yanı sıra çeşitli toplumsal meselelerle ilgili konferans, panel, anma toplantıları ve seminerler düzenlenmektedir.

Ayrıca, yürütölen çeşitli düzeydeki faaliyetlerin dokümanları ve diğör akademik çalışmalar, kitap, dergi, bülten gibi muhtelif yayınlara dönüştürölmekte ve kamuoyunun istifadesine sunulmaktadır.

ilem
ilmi etüdlör derneği

İslamcı Dergiler Projesi (İDP)

Türkiye’de İslamcılık düşüncesi başından beri üzerine çokça yazılan ve farklı yönleriyle konuşulan bir konu olmasına rağmen bu düşüncenin üretildiği, tartışıldığı ve yaygınlaştırıldığı dergiler pek çalışılmamıştır.

Bu yayınların incelenmesi Türkiye’de İslamcılık düşüncesi bağlamında tartışılan konuları, kavramları ve özneleri derli toplu bir şekilde ortaya çıkaracağı gibi, Türkiye’de İslamcılık düşüncesinin gelişim seyrinin ortaya çıkması için de önemli kapıları aralayacaktır.

İlmi Etüdler Derneği (İLEM) tarafından beş sene boyunca yürütölmüş olan İslamcı Dergiler Projesi kapsamında, 1908’den günümüze kadar yayınlanmış olan İslamcı dergiler 1908-1960, 1960-1980 ve 1980-2010 olmak üzere üç ayrı dönemde incelenmektedir.

PROJENİN KAPSAMI

Proje kapsamında dergiler dönemlerine göre tespit edilmiş, arşivlenmiş, kataloglanmış ve dijitalleştirilmiştir. Oluşturulan dergi kataloğu ve diğer proje çalışmaları www.idp.org.tr adresinde yayınlanmaktadır.

Projenin kapsamında 1908 ile 2010 yılları arasında çıkmış 400'den fazla derginin 25.000 sayısı katalog-

lanıp dijitalleştirilmiştir. Ayrıca 30.000 dergiden oluşan bir kütüphane oluşturulmuştur.

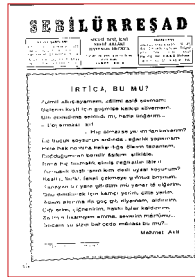
Bunların yanı sıra dergilerin akademik olarak incelenmesi ve tartışılması için sempozyum, panel, sergi ve çalıştaylar düzenlenmekte ve akademik yayınlar yapılmaktadır.

PROJENİN AMACI

İslamcı Dergiler Projesi'nin öncelikli amacı, İslamcılık Düşüncesinin mecra bulduğu ve mecra açtığı dergileri kayıt altına alıp bir araya getirerek İslamcılıkla ilgili çalışmalara katkı sağlamaktır.

Ayrıca bu projeye, İslamcılarının siyasi, iktisadi, sos-

yal ve kültürel birikimlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. Projenin bir diğer temel amacı ise İslamcılık düşüncesini anlama ve yeniden gündeme getirme çabalarına açılımlar getirmek ve destek olmaktır.

1908

2. Aşama

1960

1. Aşama

1980

3. Aşama

2010

PROJENİN HEDEF KİTLESİ

İslamcı Dergiler Projesi tüm aşamaları ile öncelikle Türkiye'nin düşünün ve geçmişin bilgisine objektif bir bakışla yaklaşma çabasında olan kesimlerine hitap etmektedir. Bu yönüyle Türk akademisi ve aydınları bu çalışmanın ilk düzeydeki muhataplarıdır.

Bununla birlikte yakın zamanda tekrar canlanan İslamcılık tartışması etrafında kafa yoran İslami kesim ve düşünürleri bu projenin oluşturacağı çerçeve ve

müktesebattan istifade etme imkânı bulacaktır. Bir bakıma İslamcı Düşüncenin yakın geçmişine dair zihin haritasının çıkarılacağı bu çalışma ile dünden bugüne yaşanan değişim ve dönüşümlerin keyfiyetini irdeleme imkânı elde edilecektir. Böylece belli kırılma noktaları, temayülleri, geliştirilen retorik ve toplumun diğer bileşenleriyle muhatap olma düzeyi gibi oldukça zengin bir perspektiften tarihî bir sorgulama yapılabilecektir.

PROJENİN HEDEFLERİ

İslamcı Dergiler Projesi'nin hedefleri şunlardır:

- ✓ Türkiye'de İslamcı düşüncenin gelişimini ve üretimini görünür hale getirmek.
- ✓ İslamcılık Düşüncesi alanında çalışma yapan araştırmacıların birincil kaynaklara kolayca ulaşmasını sağlamak.
- ✓ İslamcılık araştırmalarına olgusal bir zemin kazandırmak.
- ✓ İslamcılık araştırmalarını teşvik etmek.
- ✓ İslamcı düşünce arşivini kurmak üzere ön hazırlıkları yapmak.

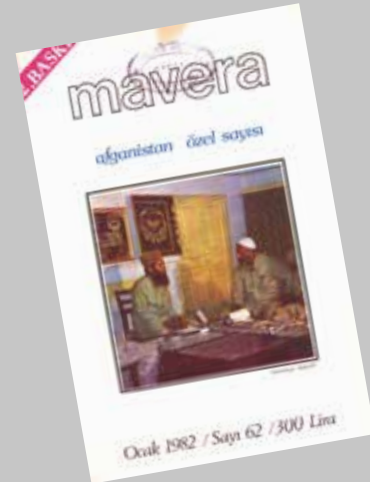
1. AŞAMA

1960-1980 ARASI

BİRİNCİ AŞAMA HAKKINDA

İslamcı Dergiler Projesi'nin ilk basamağında, 1960-1980 arasında çıkan İslamcı dergiler ele alınmıştır. Proje kapsamında, bu dergilerin hem matbu hem de dijital olarak toplanıp kayıt altına alınması yönünde çalışmalar yapılmıştır.

Çok partili hayatın nispeten süreklileştiği 1960-1980 arası yıllar, bir ölçüde, halkın farklı katmanlarının doğrudan siyasi ve toplumsal sürece dâhil olduğu bir dönem olarak İslamcı yayınları ve düşünceleri oldukça etkilemiştir. Bu dönem, bilhassa İslamcı düşünce ve yayıncılık tarihindeki yeni arayışlar, kurumlaşmalar ve söylem farklılaşmaları bakımından günümüzde de canlı bir şekilde etkisini devam ettirmesi ve dönemin aktörlerinin çoğunlukla hayatta olması sebebiyle projenin ilk aşamasında ele alınmıştır.

PROJE ÇALIŞMALARI

Dijitalleştirme

Projenin birinci aşamasında 1960-1980 arasında yayımlanan 45 derginin 3.342 sayısı dijitalleştirilmiştir. Dijitalleştirme sürecinde ayrıca dergiler tasnif edilmiş ve işlenebilir versiyona dönüştürülmüştür. Bu arşive İLEM kütüphanesinde oluşturulan özel bilgisayar ortamından ulaşılabilir.

Kataloglama

Projenin ilk aşamasında 45 derginin 3.622 sayısı projede görev alan kataloglama ekibi tarafından kataloglanmıştır. Kataloglama dahilinde dergilerin sayılarında yer alan tüm içerik (yazı, karikatür, reklam vd.) tek tek kodlanmış (başlık, yazar, sayfa numarası vb.) ve indekslenmiştir. Her bir yazıya atanan anahtar kelime ve yazı türü ile kataloğa daha detaylı bir mahiyet kazandırılmıştır.

Sempozyum

Proje kapsamında erişilen bilgilerin değerlendirilmesi ve neticelerin kamuoyu ile paylaşılması amacıyla 13-14 Mart 2015 tarihinde bir sempozyum düzenlenmiştir. 6 oturumda 25 bildirinin sunulduğu sempozyum ile döneme ve dergilere dair nc çalışmalar gerçekleştirilmiştir. şkdar Belediyesi'nin desteğiyle düzenlenen sempozyum geniş bir ilgi görmüştür.

1960-1980 Arası İşlamcı Dergiler Kitabı

Sempozyumda sunulan bildirilerin genişletilip zenginleştirilmesi ile hazırlanan 1960-1980 arası İşlamcı Dergiler Kitabı İşlamcı dergilere dair ilk çalışma olma özelliğini de haizdir. Kitapta dönemin önemli dergileri, isimleri ile ilgili yazılar olduğu gibi; İşlamlık düşüncesini yeniden değerlendirmeye yönelik teorik yazılar da bulunmaktadır.

İslamcılık Düşüncesinin Ana Hatları ve 1960-80 Dönemi Paneli

İDP'nin, 1960-1980 dönemini içeren birinci aşaması 27 Şubat 2016 tarihinde gerçekleşen Panel ile tamamlandı. Panelde proje için hazırlanan internet sitesi, kitap ve katalog çalışmaları tanıtıldı.

Vahdettin Işık, Mahmut Hakkı Akın, M. Ali Büyükkara ve Yücel Bulut'un sunumlarıyla gerçekleştirilen panelde İslamcılık hareketi, İslamcılığın gelişimi, İslamcılık ve Milliyetçilik gibi başlıklarla konu detaylı bir şekilde ele alındı ve projenin verileri kamuoyu ile paylaşıldı.

www.idp.org.tr

Proje Sitesi

Proje kapsamında elde edilen kataloğun yer aldığı, dergiler hakkındaki bilgilerin ve süregiden çalışmalar ilgili bilgilerin paylaşıldığı bir platform olarak bir proje web sitesi hazırlanmıştır.

www.idp.org.tr adresinde yayınlanan site İslamcılıkla ilgili bir temel başvuru kaynağı olarak tasarlanmıştır.

45

Dergi incelendi

3.622

Sayı kataloglandı

3.342

Sayı dijitalleştirildi

80.289

Girdi oluşturuldu

2. AŞAMA

1908 - 1960 ARASI

İKİNCİ AŞAMA HAKKINDA

İslamcı Dergiler Projesi'nin ikinci aşamasında 1960-1908 yılları arasında çıkmış 58 dergi ele alınmıştır. Yoğun olarak 1960-1980 döneminde çıkan, fakat 1940'lardan itibaren yayın faaliyetlerini sürdürmüş Büyük Doğu ve Hareket gibi dergilere ilave olarak 1908 itibariyle Osmanlı Türkçesi olarak yayımlanmaya başlayan ilk İslamcı dergiler de bu aşamaya dahil edilmiştir.

Dönemin dergileri üzerine düzenlenen sempozyum ve sonrasında iki cilt olarak yayımlanan "İslamı Uyandırmak" kitabıyla İslamcılık düşüncesinin oluşumunda, gelişiminde ve aktarımında önemli işlevlere sahip olan dergiler derinlemesine incelendi. Bu dergilerde İslamcılığın doğuşu, o dönemlerde ne tür meselelerin gündeme alındığı, güncel siyasi, ekonomik, toplumsal vb. meselelere karşı nasıl yaklaşımlar takınıldığı karşılaştırmalı olarak ele alındı.

PROJE ÇALIŞMALARI

Dijitalleştirme

Projenin 2. döneminde 1960 öncesinde yayımlanmış 58 derginin 4.258 sayısı dijitalleştirilmiştir.

Beyazıt Devlet Kütüphanesinde ve özel kütüphanelerde bulunan dönem dergileri özel protokoller dâhilinde dijital ortama aktarılmıştır. Dijitalleşme süreci profesyonel bir ekip tarafından bu işe özel ekipmanlar kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Kataloglama

1 960 öncesinde yayımlanmış 58 derginin 4389 sayısı kataloglanmıştır.

Bu dönemde yayımlanan dergilerin önemli bir kısmı Arap harfli ve Osmanlı Türkçesi olduğu için kataloglama bu niteliklere haiz uzmanlar tarafından gerçekleştirilmiştir.

Osmanlıca bilen 1 Proje asistanı ve 4 kişilik proje ekibi dergileri paylaşarak kataloglayıp incelemiştir. Bunun yanı sıra Latin alfabeli dergileri inceleyen 10 kişi kataloglama ekibinde yer almıştır.

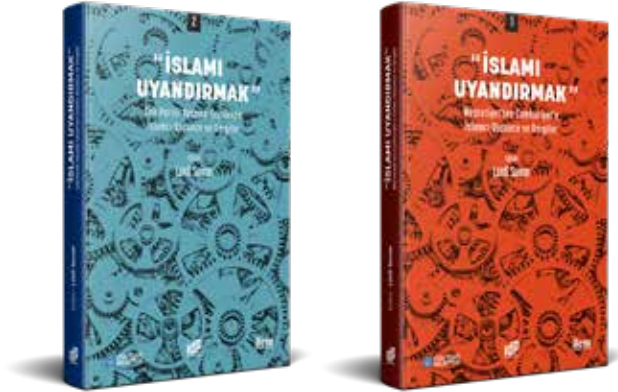
Sempozyum

Türkiye'de İslamcılık düşüncesinin ilk nüvelerini, üretim ve tartışma biçimlerini dergiler üzerinden ortaya koymak amacıyla 11-12 Mart 2017 tarihinde 2. İslamcı Dergiler Sempozyumu düzenlenmiştir. 1 açılış özel paneli ve 10 oturumdan oluşan bu sempozyumda 1908-1960 arası yayımlanan İslamcı dergiler ve dönemin aktörleri uzman akademisyenler tarafından ele alınmıştır.

İslamı Uyandırmak

İslamı Uyandırmak kitabı, İslamcılık düşüncesinin ilk defa dergilerde filizlendiği ve biçimlendiği 1908'den 1960'a kadar uzanan süreci merkeze almakta ve dönemin önemli dergilerinin temel dinamiklerini, kurucu isimlerini ve tartışma alanlarını incelemektedir. Alanında uzman akademisyenlerin makalelerini içeren bu eserde, Mehmet Akif'ten Said Nursi'ye, Said Halim Paşa'dan Abdurrahim Zapsu'ya kadar farklı dönemlerde İslamcılık düşüncesi ile ilişkili isimlere yakın bir okuma yapılmıştır. Ayrıca bu dönemde yayımlanmış önde gelen İslamcı dergiler zengin bir perspektiften tarihî bir sorgulama yapılarak incelenmiştir.

ETKİNLİKLER

SUNUMLAR | SOHBETLER | SERGİLER | ÇALIŞTAYLAR | PANELLER

Projenin ikinci aşama faaliyetleri kapsamında, dijitalleştirme ve kataloglama çalışmalarının yanı sıra dergilerin ve dönemin akademik olarak incelenmesi ve tartışılması için sempozyum, sergi ve konuşmalar düzenlenmiştir.

Bu faaliyetlerle İslamcı dergicilikle ilintili birçok mühim meselenin gündeme getirilmesi, tartışılması ve daha derinlikli çalışmaların teşvik edilmesi amaçlanmıştır.

58

Dergi incelendi

4.389

Sayı kataloglandı

4.258

Sayı dijitalleştirildi

49.786

Girdi oluşturuldu

3. AŞAMA

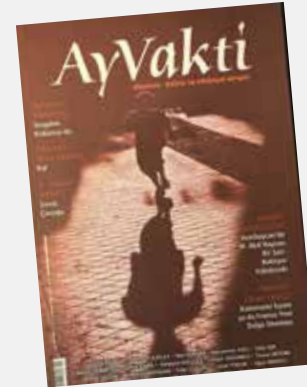
1980 SONRASI

ÜÇÜNCÜ AŞAMA HAKKINDA

İslamcı Dergiler Projesi'nin 3. aşamasında 1980-2010 yılları arasında çıkmış İslamcı dergiler ele alınmaktadır. Yörünge, Anadolu Gençlik, Haksöz, Dergâh, Gerçek Hayat, İktibas, Anlayış, Altınoluk, Semerkand, Sur, Umran, Yedi İklim, Yönelişler, Yürüyüş, Zafer, Bilgi ve Hikmet, Dünya ve İslam, Yer-yüzü ve Selam dergileri bu dönemde çıkan önemli dergilere örnek olarak gösterilebilir.

20 kişilik proje ekibinin sürdürdüğü üçüncü aşama faaliyetleri 2018 yılının sonunda nihayete erdirilmiştir. Ek olarak, bu aşamanın sonunda 30.000 dergi ve kitabı içerecek bir kütüphane oluşturulmuştur.

Bu aşamada ayrıca, İslamcı dergiciliğe ve dergi içeriklerine yönelik nitelikli çalışmalar ortaya koyma hedefiyle bir sempozyum düzenlenmiş ve Türkiye İslamcılığının hikayesini birincil ağızlardan duymaya ve duyurmaya yönelik sözlü tarih çalışması tamamlanmıştır.

PROJE ÇALIŞMALARI

Dijitalleştirme ve Kataloglama

Projenin bu aşamasında 1980-2010 arasında yayımlanmış olan 325 derginin 15.747 sayısı dijitalleştirilip kataloglanmıştır. Hazırlanan dijital kopyalar ve kataloglar idp.org.tr adresindeki veritabanına aktarılmıştır.

3. Aşama ile nihayete eren olan proje sayesinde geçtiğimiz 100 yılda yayımlanmış olan İslamcı dergiler ilk defa bütünlüklü ve kolay erişilebilir bir şekilde araştırmacıların istifadesine sunulmuştur.

Kütüphane ve Dijital Arşiv

Yapılan dijitalleştirme çalışması sonucunda projenin ilk iki aşamasında 103 derginin 7600 sayısı dijital dergi arşivine eklenmiştir. Üçüncü aşamada ise bugüne kadar yapılan dijitalleştirmeler ve alınan bağışlar neticesinde yaklaşık 4000 sayı dergi daha arşive eklenmiştir. Proje sonunda 25.000'ten fazla sayıdan oluşan bir dijital arşiv kurulmuştur. Bu arşiv idp.org.tr üzerinden araştırmacıların kullanımına sunulmuştur.

İDP bünyesinde ayrıca 30.000 dergiden oluşan bir kütüphane kurulmuştur. Kütüphane ilk aşamada, birkaç farklı koleksiyonun kişisel bağışları ile oluşturulmuş-

tur. Şu anda 400'ü aşkın farklı dergi arşiv merkezindeki raflarda yerini almış durumdadır. Yakın tarihli ve hala çıkmakta olan dergilerin eksik nüshaları, bizzat dergi sahipleri ile yapılan görüşmeler sonucunda, onların da projeye destek vermesiyle birlikte arşivimize kazandırılmaktadır.

Sözlü Tarih Çalışması

İslamcı Dergiciliğin yayın hayatında fikirleriyle, yazılarıyla ve çalışmalarlarıyla yer almış kişilerle gerçekleştirilen video röportajlar ile yazılı kültüre ek olarak tanıklarla İslamcı düşüncenin serencamına ışık tutulmaya çalışılmaktadır. 1960 sonrası İslamcı yayıncılığın önce gelen 40 ismi ile görüşmeler yapılmış ve bu görüşmeler projenin internet sitesinde yayınlanmıştır. Bu görüşmelerden çok sayıda akademik çalışma ve belgesel üretilmesi hedeflenmektedir.

Sempozyum

20-22 Nisan 2018 tarihlerinde Üsküdar Belediyesi ile birlikte "1908'ten Günümüze İslamcılık Düşüncesi ve İslamcı Dergiler" konulu sempozyum organize edilmiştir. Bu sempozyum ile İslamcılık düşüncesinin İslamcı dergilerdeki yüz yıllık seyri incelenmiştir. Sempozyumda doğrudan birincil kaynaklara dayalı araştırmalara yer verilmiştir.

Sempozyum kapsamında İslamcılık düşüncesinin oluşumunda, gelişiminde ve aktarımında önemli işlevlere sahip olan meseleler, isimler ve dergiler ele alınmıştır. Böylelikle bir anlamda ilk nüvelerinden günümüze kadar Türkiye'de İslamcılık düşüncesinin oluşum ve gelişim biçimleri ortaya konmuş ve bu şekilde İslamcılığın geçmiş perspektifi ile gelecek vizyonu arasında bir köprü kurulmaya çalışılmıştır.

Bir Başka Hayata Karşı

1 980 sonrasında İslamcılık düşüncesinin belli kırılma noktalarını, temayüllerini ve diğer toplumsal aktörlerle olan ilişkilerini derinlemesine tartışmalarla açığa çıkaran *"Bir Başka Hayata Karşı": 1980 Sonrası İslamcı Dergilerde Meseleler, Kavramlar ve İsimler* kitabı III. İslamcılık Sempozyumunun bir meyvesi ve bütünü tamamlayıcısı olmuştur. Bu eser, 1980 sonrasında yayımlanan İslamcı dergilerin temel dinamiklerini, kurucu isimlerini ve tartışma alanlarını incelemiş, 116 yazarın katkısı ile 4 ciltte, 72 makale, 49 şahıs portresi ve 47 dergi yazısının yer aldığı bir külliyat olarak okuyucunun istifadesine sunulmuştur.

Kitap, Konya Büyükşehir Belediyesi'nin desteğiyle yayımlandı.

325

Dergi incelendi

16,989

Sayı kataloglandı

15.747

Sayı dijitalleştirildi

599,869

Girdi oluşturuldu

Sultantepe Mh. Cumhuriyet Cd.
Fıstıkağacı İş Mrk. No: 39/1 Üsküdar İstanbul
(0216) 460 25 50

idp.org.tr

idp@idp.org.tr

[/islamcidergiler](https://twitter.com/islamcidergiler)

İslamcı Dergiler Projesi bir

ilmi etüdler derneği

projesidir.

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM
BAKANLIĞI

tarafından desteklenmektedir.